

Sykes-Picot'un Yansımaları

İçeriği Yazan: [Merve Gülçin GÜLEÇ](#) [1] Zaman: Cum, 29/08/2014 - 19:46

Yazar: Merve Gülçin GÜLEÇ

Osmanlı devletinin Ortadoğu toprakları, İngiliz hükümeti adına Mark Sykes ve Fransız hükümeti adına Georges Picot tarafından imzalanan 16 Mayıs 1916'da gizli bir antlaşma ile paylaşılmalıydı. Rusya'nın istediği bölgelere dokunulmamış ve Rusya iç savaş halinde olduğundan, antlaşmadan haberdar edilmemiştir. Burada İngiltere'nin en büyük amacı Rusya'yı çevrelemektir. Birinci Kriz evresinde de ABD'de SSCB'yi çevreleme politikası uygulamak amacıyla 'srail'le birlikte pek çok devleti desteklemiştir ve İngiltere'nin aynı amaçla desteklediği Bağdat Paktı 1955'te kurulmuştur. SSCB, Ortadoğu'da istediği prestiji ikinci kriz aşamasında, Stalin sonrası "barış içinde birarada yaşama" politikasında yakalamıştır. ABD buna karşılık 1957'de Eisenhower Doktrinini oluşturmuştur. Ancak doktrini kabul eden ve etmeyen ülkeler arasında ayrışma yol açmıştır.

Sykes-Picot Antlaşması, İngiltere'nin daha önce Anadoluya yaptığı Ortadoğu düzenlemelerine ekliydi; dolayısıyla bölgede bugüne kadar süregelen antlaşmaların tümünü kapsıyordu. Çinkisi, İngiltere Osmanlı devletine savaş maddeleri satmak için Mekke Telif Hazinesi ile Mısır'daki Yüksek İngiliz Komiseri McMahon arasında, Sykes-Picot antlaşmasıyla İngiltere ve Fransa arasında yapılan topraklar üzerine bir Arap Kralı'nın kurulması için bir antlaşma imzalamıştı. 1918'de İstanbul'da Batı devletleri tarafından Sykes-Picot antlaşmasıyla açıklanmış Ortadoğu'da karışıklıkların önüne geçmek için açılmıştı. Mekke Telif Hazinesi kendisine batımlı bir devlet vasfı ediliyordu, ancak yerine getirilmediği için dile getirmişti. İngiltere'ye savaşın güvenliği, Birinci ve İkinci Krizde de etkisini göstermişti. Ortadoğu'daki prestijini kaybetmişti. Antlaşma'da Filistin'de uluslararası bir idare kurulması kararlaştırılmıştı. 1917'de İngiliz Dışişleri Bakanı James Balfour, 2 Kasım 1917'de Sionist hareketi liderlerinden Lord Rothschild'e bir mektup yazarak, Filistin'de bir Yahudi devleti kurulmasını destek olacağını yazmıştı. Milletler Cemiyeti de desteklemişti. İngiltere'nin Arap ve Yahudi politikası, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Arap-İsrailli savaşların temelini oluşturmuştu.

Ortadoğu'da Osmanlı toprakları üzerinde Sykes-Picot Antlaşması'nda kurulan tüm devletler, İngiliz ve Fransız yönetiminde 1946 yılına kadar varlığını sürdürmüşlerdir. Sömürgeleştirildiği arada batımlı ve karışıklıkların önüne geçmek için, Antlaşma'da kurulan Arap devletleri konfederasyonu yerine 1945'te ise batımlı olan Mısır, Suudi Arabistan, Irak, Suriye, Ürdün, Lübnan, Filistin ve Yemen Arap Birliği'nin kurumsallaştırılmasıyla, döneminde ABD ya da SSCB'den taraf olmamak zorunda kalmışlardır.

Sykes-Picot Antlaşması'na göre Filistin ve oradaki topraklar uluslararası statü verilmesi Birinci Kriz evresinde İsrail devletinin kurulmasıyla ilk adımdır. Birinci Kriz evresinde 14 Mayıs 1948'de İsrail kurulmuş ve BM Filistin toprakları'nın Arap ve Yahudi devletleri olarak dağıtımını ve Kudüs'ün BM yönetimine devredilmesini kararlaştırmıştır.

İsrail'deki "Prenel Krizi Sorunu"nda İngiltere ve ABD, İsrail'in Akademi referansını millîleştirme kararıyla engellemek adına ülkede yönetime kendi istedikleri Yahudi Kriz Pöhlviyi getirmişlerdir. Sykes-Picot Antlaşması'nda ise buraya İngiltere almıştı. Her iki durumda da İsrail'de tam bir batımlı ve karışıklıkların önüne geçmek için, Antlaşma'da kurulan Arap devletleri konfederasyonu yerine 1945'te ise batımlı olan Mısır, Suudi Arabistan, Irak, Suriye, Ürdün, Lübnan ve Yemen Arap Birliği'nin kurumsallaştırılmasıyla, döneminde ABD ya da SSCB'den taraf olmamak zorunda kalmışlardır.

Sykes-Picot antlaşmasıyla İngiltere, Fransa ve Rusya'nın ortaklığıyla Soğuk Savaş boyunca SSCB ve Batı'nın ortaklığıyla devam etmiştir. Sovyet Devrimi nedeniyle Sykes-Picot'un çökmesi zorunda kalmış olsa da, burada amaçlar için dünyaya savaşın çıkmasıyla ödemektir.

Merve Gülçin GÜLEÇ

Galatasaray Üniversitesi

Uluslararası İktisat Bölümü Yüksek Lisans

Yorumlar

- [Dış Siyasa](#) [2]
- [Tarih](#) [3]

Kaynak URL (26/04/2024 - 16:57 tarihinde yazdırıldı):

<http://www.politikadergisi.com/okur-makale/sykes-picotun-yansimalari>

Bağlantılar:

- [1] <http://www.politikadergisi.com/pd-uye/merve-gulcin-gulec>
[2] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/dis-siyasa>
[3] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/tarih>